

آیین‌نامه معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران
مصوب 1385 شورای عالی بورس و اوراق بهادار

ماده 1. تعاریف

منظور از "سازمان"، در این آیین‌نامه، سازمان بورس و اوراق بهادار و منظور از "بورس" شرکت بورس اوراق بهادار تهران سهامی عام است.

"معاملات"، خرید یا فروش اوراق بهاداری است که در بورس پذیرفته شده است. هر معامله در صورتی قطعیت می‌یابد که به تایید "بورس" برسد.

"تابلوی بورس" تابلویی است که برای ارائه اطلاعات طبقه‌بندی شده اوراق بهادار به کار می‌رود از قبیل تابلوی اصلی و فرعی، تابلو اوراق مشارکت دولتی و تابلوی اوراق مشارکت شرکت‌ها.

"عرضه"، عبارت است از اعلام آمادگی برای فروش اوراق بهادار از طرف کارگزار فروشنده.

"تقاضا"، عبارت است از اعلام آمادگی برای خرید اوراق بهادار از طرف کارگزار خریدار.

"مشتری"، شخصی است که متقاضی خرید (یا فروش) اوراق بهادار است. "مشتری" می‌تواند نماینده قانونی خریدار یا فروشنده باشد.

"سفارش"، درخواست خرید و یا فروش اوراق بهادار است که توسط "مشتری" به کارگزار ارائه می‌شود.

"قیمت پیشنهادی"، نرخی است که برای هر واحد اوراق بهادار از طرف کارگزار وارد سامانه معاملات می‌شود.

"قیمت باز"، نرخی است که اختیار تعیین آن از طرف "مشتری" به کارگزار واگذار می‌شود.

"قیمت محدود"، نرخی است که حداکثر یا حداقل آن از طرف "مشتری" به کارگزار اعلام می‌شود.

"قیمت معین"، نرخ ثابتی است که توسط "مشتری" برای انجام معامله به کارگزار اعلام می‌شود.

"واحد پایه معاملات متعارف"، حداقل میزان اوراق بهادار در هر معامله است که توسط "بورس" تعیین می‌شود.

"واحد پایه معاملات نامتعارف"، میزان اوراق بهاداری که از واحد پایه معاملات متعارف کمتر است.

"قیمت آغازین"، قیمتی است که در شروع جلسه رسمی معاملات برای هر ورقه بهادار در تابلو بورس اعلام می‌شود.

"قیمت پایانی"، قیمت هر ورقه بهادار در پایان هر جلسه رسمی معاملات بورس است که محاسبه و توسط "بورس" اعلام می‌شود.

"حجم مبنا،" تعداد اوراق بهادار از یک نوع است که هر روز باید مورد دادوستد قرار گیرد تا کل درصد تغییر آن روز، در تعیین قیمت روز بعد ملاک باشد.

"سهم شناور آزاد" هر شرکت، بخشی از سهام آن شرکت است که دارندگان آن آماده عرضه و فروش آن سهام می‌باشند، و قصد ندارند با حفظ آن قسمت از سهام، در مدیریت شرکت مشارکت نمایند. "دامنه نوسان قیمت،" پایین‌ترین تا بالاترین قیمتی است که در آن دامنه، طی یک یا چند جلسه رسمی معاملاتی بورس، قیمت می‌تواند نوسان داشته باشد.

"بستن نماد،" توقف معاملات هر یک از انواع اوراق بهادار طی دوره معین طبق دستورالعمل مربوطه می‌باشد.

"محدودیت حجمی،" حداکثر تعداد اوراق بهاداری است که در هر نماد معاملاتی طی هر سفارش در سامانه معاملات وارد می‌شود. این رقم مضرب صحیحی از "واحد پایه معاملاتی متعارف" است. "سپرده‌گذاری،" عملیاتی است که طی آن اوراق بهاداری که در سامانه معاملات به ثبت رسیده است، قابلیت معامله پیدا می‌کند.

"تسویه و پایاپای،" مرحله پایانی انجام معامله است که طی آن مالکیت اوراق بهادار به خریدار و وجوه حاصل از معامله به فروشنده منتقل می‌شود.

"نماد معاملاتی،" شناسه‌ای است که برای هر یک از اوراق بهادار به صورت منحصر به فرد در سامانه معاملات تعریف شده است. این شناسه می‌تواند به صورت حروف، عدد و یا ترکیبی از هر دو باشد. "کد معاملاتی،" شناسه "مشتری" جهت انجام معامله اوراق بهادار در سامانه معاملات است. این شناسه به صورت حروف، عدد، و یا ترکیبی از هر دو می‌باشد.

"کد معاملاتی گروهی،" شناسه‌ای است که برای ورود سفارش‌های خرید و یا فروش گروهی برای هر شرکت کارگزاری در سامانه معاملات تعریف شده است. این شناسه به صورت حروف، عدد، و یا ترکیبی از هر دو می‌باشد.

"سامانه معاملاتی،" سیستم رایانه‌ای است که دریافت سفارش‌های خرید و فروش، تطبیق سفارش‌ها و در نهایت انجام معاملات از طریق آن انجام می‌شود.

"ایستگاه معاملاتی،" پایانه معاملاتی کارگزار است که با سامانه معاملاتی بورس در ارتباط می‌باشد. هر "ایستگاه معاملاتی" با کدی مشخص می‌شود که به آن "کد ایستگاه معاملاتی" گویند. ایستگاه‌های معاملاتی هر کارگزار با کدهای جداگانه تعریف می‌شود.

"معامله بلوک،" معاملاتی است که در آن قواعد مربوط به محدودیت حجمی و محدودیت قیمتی رعایت نمی‌شود.

"معامله ترجیحی،" انتقال سهام شرکت‌های دولتی به کارکنان واحدها به منظور اجرای برنامه‌های خصوصی‌سازی است که به نرخ معینی انجام می‌شود.

"معاملات اشخاص خارجی،" خرید و فروش اوراق بهادار اشخاص خارجی است که حسب مورد، پس از اخذ مجوز از مراجع ذی‌ربط، اقدام به معامله اوراق بهادار می‌کنند.

"معاملات دوطرفه،" معاملاتی است که کارگزار هم‌زمان نقش کارگزار خریدار و فروشنده را برعهده دارد.

"معاملات خوشه‌ای،" خرید یا فروش مجموعه‌ای از اوراق بهادار است که به‌طور یک‌جا معامله می‌شود.

"معاملات چرخشی،" معاملاتی است که با تکمیل چرخه آن ظرف یک جلسه معاملاتی، وضعیت مالکیت طرفین معامله تغییری نمی‌کند.

"معاملات مشروط،" معاملاتی است که برای انجام و یا نحوه تسویه آن، شرایطی برابر مقررات "بورس" تعیین شده باشد.

"معاملات با اقربا،" خرید و فروش اوراق بهادار با همسر و اقربای درجه یک (طبقه اول نسبی طبق تعریف قانون مدنی) است.

"معاملات اعتباری،" معاملاتی است که درصدی از ثمن معامله از طریق بانک و یا مؤسسه مالی یا اعتباری تأمین مالی شده باشد.

"معاملات تجدید ساختار،" انتقال اوراق بهادار از طرف شرکت مادر به شرکت‌های تابعه با هدف تجدید ساختار است.

"معاملات عمده،" معاملاتی است که تعداد سهام مورد معامله از درصد معینی از کل سهام آن شرکت، یا حجم معاملات آن طی دوره معین، و یا حجم معاملات کل بازار طی مدت معین، بیشتر باشد.

"خرید گروهی،" خرید اوراق بهادار توسط کارگزار با کد معین، و تخصیص آن به مشتریان است.

"فروش گروهی،" فروش اوراق بهادار تجمیع‌شده تعدادی از مشتریان با کد معین کارگزار می‌باشد.

"انتقال قهری،" انتقال اوراق بهاداری است که با فوت دارنده آن به وراث قانونی وی صورت می‌گیرد.

"انتقال قانونی،" انتقال اوراق بهاداری است که به موجب قوانین خاص و یا با حکم دادگاه صالحه به شخص دیگری صورت می‌گیرد.

"شاخص،" نمانگری است که تغییرات قیمت یا بازده یک یا مجموعه‌ای از اوراق بهادار را طی دوره زمانی مشخص نشان می‌دهد.

"پذیرش مضاعف،" پذیرش اوراق بهاداری است که علاوه بر "بورس" در بورس دیگری نیز پذیرفته شده باشد.

"بازارگردان،" کارگزار/معامله‌گری است که با اخذمجوز لازم با تعهدبه افزایش نقدشوندگی وتنظیم عرضه وتقاضای اوراق بهادارمعین وتحدید دامنه نوسان قیمت آن،به دادوستدآن اوراق می پردازد. "عرضه اولیه،" منظور نخستین عرضه اوراق بهادار شرکت، پس از پذیرش آن در بورس است. "کارگزار معرف،" کارگزاری که در پذیرش اوراق بهادار نقش مشاور و کارشناس را برای عرضه اولیه برعهده داشته باشد.

"کارگزار متعهد پذیرهنویسی،" کارگزاری است که در عرضه اولیه اوراق بهادار به بورس، هماهنگی برای تأمین مالی خرید بخشی از اوراق را که به فروش نمی‌رسد، به عمل آورده باشد. "حراج،" سازوکاری برای دادوستد اوراق بهادار برپایه انطباق سفارش‌های خریدوفروش مشتریان با درنظرگرفتن اولویت قیمت و زمان است.

"جلسه رسمی معاملاتی،" ساعاتی پیوسته از یک نشست کاری است که معاملات اوراق بهادار در این ساعات انجام می‌پذیرد. "بورس" می‌تواند در یک شبانه‌روز بیش از یک نشست رسمی معاملاتی داشته باشد.

تبصره: تعاریف و اصطلاحات دیگری که برحسب ضرورت‌های کار با سامانه کامپیوترو یا پیاده‌سازی نرم افزارهای جدیدمورد نیاز باشد، توسط هیئت مدیره "بورس" تعیین واعلام می شود. ماده 2. ساعت و روزهای انجام معامله انواع اوراق بهادار در بورس، به استثنای روزهای تعطیل رسمی توسط هیئت مدیره "بورس" تعیین واعلام می‌شود.

تبصره: تغییرات ساعت و روزهای انجام معامله حداقل 15 روز قبل از انجام بایستی به اطلاع عموم برسد.

ماده 3. معاملات بورس، مگر در مواردی که در این آیین‌نامه آمده است، به طریقه حراج انجام می‌شود. کارگزاران پیشنهادهای خریدوفروش خود را با توجه به سفارش‌های خریداران و فروشندگان، تعداد اوراق بهادار و قیمت آن‌ها را در سامانه معاملاتی وارد خواهند نمود.

ماده 4. معاملات بورس با رعایت اولویت قیمت و زمان ورود سفارش به سامانه معاملاتی انجام می‌شود. جزییات نحوه انجام معاملات در "دستورالعمل نحوه انجام معاملات" خواهد آمد.

ماده 5. حدود و شیوه عملیات کارگزاران در خریدوفروش اوراق بهادار تابع "دستورالعمل نحوه انجام معاملات" خواهد بود.

ماده 6. هیئت مدیره "بورس" می‌تواند در مواردی که نوسان غیرعادی در قیمت پیشنهادی یا معاملاتی* اوراق بهادار در هر جلسه مشاهده کند، از انجام معامله جلوگیری نماید. چگونگی انجام

کار در دستورالعمل "توقف معاملات" خواهد آمد. هیئت مدیره بورس می تواند اختیارات موضوع این ماده را به مدیرعامل تفویض نماید.

تبصره: در صورتی که کارگزار خریدار یا فروشنده نسبت به تصمیم جلوگیری از انجام معامله براساس این ماده معترض باشد، باید اعتراض خود را با ذکر دلایل، برای رسیدگی و تعیین تکلیف، به "سازمان" تسلیم نماید. رسیدگی به این اعتراض ظرف 48 ساعت، به عمل می آید.

ماده 7. شرایط و چگونگی عرضه اولیه اوراق بهادار تابع دستورالعمل "عرضه اولیه اوراق بهادار" خواهد بود.

ماده 8. انواع معاملات اوراق بهادار، شرایط معامله، میزان اطلاعاتی که در زمان معامله می باید انتشار یابد، مراحل انجام سفارش خرید و فروش، و سایر شرایط انجام معامله در "دستورالعمل نحوه انجام معاملات" خواهد آمد. تسویه وجوه و پایاپای اوراق بهادار و شرایط تسویه خارج از اتاق پایاپای، بر طبق "دستورالعمل سپرده گذاری، تسویه، و پایاپای" انجام خواهد شد.

ماده 9. معاملات بورس باید در شرایط رقابتی و همواره به صورت حراج انجام شود. در صورتی که انجام معامله ای به صورت حراج ممکن نباشد، این معاملات با مصوبه شورای بورس خارج از جلسه رسمی معاملات قابل انجام است.

ماده 10. در مواردی که کارگزاری برای اوراق بهادار خاصی به عنوان "کارگزار معرف" یا "کارگزار متعهد پذیرهنویسی"، عمل کند، برطبق دستورالعمل "عرضه اولیه اوراق بهادار" حق تقدمی برای وی در نظر گرفته می شود.

ماده 11. وجوه مربوط به سهام معامله شده در بورس همراه با وکالت نامه فروش سهام و اصل سهام باید حداکثر تا 72 ساعت از تاریخ معامله بین کارگزاران خریدار و فروشنده ردوبدل گردد. کارگزار فروشنده، موظف است تشریفات مربوط به انتقال سهام معامله شده را ظرف 72 ساعت (سه جلسه معاملاتی) از تاریخ معامله انجام داده و سهام را تحویل خریدار نماید. در صورتی که علل یا توافقی دیگر در مورد تحویل بعد از مهلت های تعیین شده، وجود داشته باشد، مراتب باید حداکثر تا پایان نشست رسمی معاملاتی مربوط کتباً به اطلاع مدیرعامل "بورس" برسد. در هر صورت، معامله انجام شده، قطعی به شمار می رود. ساعات تسویه و یا مدت زمان مربوط به انتقال سهام، براساس "دستورالعمل سپرده گذاری، تسویه و پایاپای" انجام خواهد شد.

ماده 11 مکرر (1) ¹ کلیه معاملات عمده‌ای که فروشنده برای انجام معامله با شرایط اعلام آمادگی نماید، صرفاً با موافقت مدیرعامل انجام می‌شود. بورس تسهیلات لازم را با رعایت موارد زیر توسط کارگزاران برای انتقال سهام فراهم می‌آورد:

1 - کارگزار فروشنده، مکلف است شرایط فروشنده را منطبق با مقررات بورس و براساس دستورالعمل معاملات دریافت و به بورس اعلام نماید.

2 - کارگزار فروشنده، پس از مشخص شدن برنده رقابت، مکلف است سند تسویه خارج از پایاپای حصه غیرنقدی را که پس از تأمین شرایط اعلامی معامله از سوی خریدار به امضای طرفین معامله (خریدار و فروشنده) رسیده است به بورس تسلیم نماید. قطعیت معامله منوط به پرداخت حصه نقدی از سوی خریدار و ارائه سند تسویه خارج از پایاپای، مطابق مقررات می‌باشد. مهلت ارائه سند تسویه خارج از پایاپای و قطعیت معامله حداکثر **9** روز کاری بعد از مشخص شدن برنده رقابت می‌باشد.

در صورت عرضه سهام جهت انجام معامله عمده از سوی سازمان خصوصی سازی، افزایش مهلت تسویه حصه نقدی و ارائه سند تسویه خارج از پایاپای از **9** روز کاری به **30** روز کاری به درخواست آن سازمان و موافقت وزیرمخترم اموراتقتصادی و دارایی به عنوان رئیس شورای عالی بورس و اوراق بهادار امکان پذیر می‌باشد.²

خاتمه مهلت، آخرین ساعت کاری روز نهم یا سی‌ام حسب مورد خواهد بود. ساعت کاری در ایام ماه مبارک رمضان از ساعت **8** صبح تا **3** بعدازظهر و سایر ایام از ساعت **8** صبح تا **4** بعدازظهر می‌باشد.³

3 - خریدار مکلف است از طریق کارگزار خود حداکثر تا پایان مهلت‌های مقرر در بند (2) این ماده نسبت به تسویه حصه نقدی معامله از طریق اتاق پایاپای اقدام نماید.

4 - در صورتی که حصه نقدی مطابق با شرایط اطلاعیه عرضه توسط کارگزار خریدار به حساب شرکت سپرده‌گذاری مرکزی در موعد مقرر واریز نشود معامله محقق نشده و سهام موضوع اطلاعیه عرضه در مالکیت فروشنده باقی خواهد ماند. در این صورت شرکت سپرده‌گذاری مرکزی کلیه کارمزدهای متعلقه را از محل **3** درصد واریزی خریدار کسر و مابقی آن را به عنوان وجه‌الضمان ناشی از عدم انجام تعهدات خریدار به حساب کارگزار فروشنده جهت پرداخت آن به فروشنده واریز می‌نماید.

¹ ماده 11 مکرر 1 و 2 مصوب 1389/07/24 شورای عالی بورس و اوراق بهادار است.

¹ مصوبه 85/7/24 شورای عالی بورس

² مصوبه 85/7/10 شورای عالی بورس

تبصره- وجوه مازاد بر 3 درصد واریزی از سوی خریدار به کارگزار وی مسترد خواهد شد.

5 - به محض درج اطلاعیه عرضه سهام توسط بورس، سهام موضوع معامله به کد مخصوص که برای انجام معاملات عمده در نظر گرفته می شود انتقال می یابد و فروشنده و کارگزار فروشنده نمی توانند بدون موافقت بورس از عرضه سهام خودداری نمایند.

6 - در صورتی که خریدار مطابق مقررات، برنده رقابت بوده و شرایط قطعیت معامله مندرج در اطلاعیه عرضه را فراهم نماید، فروشنده مکلف به امضای سند تسویه خارج از پایپای و ارائه آن به کارگزار خود می باشد. در غیراینصورت فروشنده مکلف است علاوه بر کارمزدهای معامله، به برنده رقابت که به موجب دستورالعمل اجرایی این مقررات نسبت به واریز وجه یا ارایه ضمانت نامه اقدام کرده است از قرار هر ماه 2 درصد خسارت، معادل مبلغ واریزی یا ارزش ضمانت نامه بانکی برای مدتی که وجه واریزی در حساب شرکت سپرده گذاری مرکزی متوقف بوده یا ضمانت نامه بانکی معتبر در اختیار آن شرکت بوده است پرداخت نماید. انتقال سهام از کد مخصوص به کد مالکیت فروشنده منوط به پرداخت خسارت مندرج در این بند خواهد بود.

7- فروشنده مجاز است حداکثر تا پنج درصد از حصه نقدی را در خارج از مهلت های مقرر در بند (2) این ماده دریافت نماید. در این صورت حصه مزبور نیز غیرنقدی تلقی خواهد شد و همزمان با ارایه سند تسویه خارج از پایپای، آن بخش نیز خارج از پایپای تسویه شده و معامله قطعی می گردد. در صورت عدم توافق خریدار و فروشنده به شرح فوق، حصه نقدی باید به ترتیب مندرج در بند (3) این ماده از طریق اتاق پایپای تسویه شود.

8 - در صورت عدم امضای سند تسویه خارج از پایپای از سوی خریدار یا فروشنده یا عدم ارایه آن به بورس معامله محقق نشده و به اختلاف طرفین براساس ترتیبات مقرر در ماده 36 قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران رسیدگی خواهد شد. متخلف علاوه بر پرداخت خسارت طرف مقابل مکلف است کلیه کارمزدهای معامله را به ذینفع آن پرداخت نماید. مبنای محاسبه خسارت قابل پرداخت حسب مورد براساس مفاد بند (4) یا بند (6) این ماده خواهد بود.

9 - در صورتی که معامله به هر دلیل محقق نشود حصه نقدی واریزی از سوی خریدار (غیر از 3٪ از قیمت پایه جهت شرکت در رقابت) به کارگزار خریدار مسترد خواهد شد.

ماده 11 مکرر (2) کارگزار خریدار برای توزیع گسترده اوراق بهادار با موافقت مدیرعامل بورس می تواند از مهلت حداکثر 3 روز کاری برای تخصیص و ارایه فهرست نهایی خریداران استفاده نماید.

ماده 12. وجوه مربوط به معامله‌های اوراق مشارکت باید حداکثر ظرف 24 ساعت از تاریخ معامله، واریز شود. در صورتی که وجوه اوراق مشارکت پس از 24 ساعت پرداخت نشود، کارگزار فروشنده می‌تواند درخواست ابطال معامله یا اخذ جریمه هر روزی که وجه دیرتر پرداخته می‌شود، اقدام نماید. در هر صورت، کارگزار خریدار نمی‌تواند تقاضای ابطال معامله انجام شده را نماید و موظف به پرداخت خسارت به کارگزار فروشنده، است. جزییات پایاپای و تسویه اوراق مشارکت براساس مفاد "دستورالعمل سپرده‌گذاری، تسویه، و پایاپای" خواهد بود.

ماده 13. نحوه تکمیل اسناد مربوط به معاملات و تحویل آن‌ها به "بورس" و نیز نحوه تسویه وجه طبق دو دستورالعمل "نحوه انجام معاملات" و "سپرده‌گذاری، تسویه و پایاپای" انجام می‌شود.

ماده 14. دستورالعمل‌های خرید یا فروش اوراق مشارکت بانک مرکزی و دولت بدون توجه به محدودیت‌های مقرر در آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بورس در "بورس" قابل معامله خواهد بود.

ماده 15. انجام معاملات قهری، قانونی، اشخاص خارجی، گروهی، خوشه‌ای، مشروط، با اقربا، اعتباری، تجدید ساختار و ترجیحی طبق دستورالعمل‌های "نحوه انجام معاملات" و "سپرده‌گذاری، تسویه، و پایاپای" انجام خواهد شد.

ماده 16. کارگزاران موظف‌اند از انجام معاملات چرخشی اجتناب کنند، و در صورتی که سهواً این نوع معاملات را انجام داده، و بعداً به ماهیت معامله پی بردند، مراتب را بلافاصله به مدیرعامل "بورس" اطلاع دهند. جزییات مربوطه در "دستورالعمل نحوه انجام معاملات" خواهد آمد.

ماده 17. در مواقعی که اعلام خرید کارگزاران یا قطعیت معامله مورد تردید باشد، رأی مدیرعامل "بورس" یا نماینده وی قطعی و لازم‌الاتباع می‌باشد.

ماده 18. معاملات عمده براساس "دستورالعمل معاملات عمده" انجام می‌شود.

ماده 19. نحوه و چگونگی وثیقه‌گذاری اوراق بهادار بر طبق "دستورالعمل توثیق اوراق بهادار" انجام می‌شود.

ماده 20. "بورس" موظف به رعایت قوانین پولی و بانکی، مصوبات بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار در مورد "معاملات اعتباری" و ابلاغ این مصوبات و مصوبات "شورا"، "سازمان" و هیئت مدیره بورس به کارگزاران است.

ماده 21. پذیرش اشتباهات سهوی کارگزاران در مورد معاملات تاحدی مجاز است که در دستورالعمل "توقف معاملات" تعیین شده است.

ماده 22. کارگزاران موظف‌اند ضمن رعایت سفارش مشتریان از فرم‌هایی برای پذیرش سفارش‌های خرید و فروش مشتریان استفاده کنند که از طرف "بورس" طراحی شده است.

سفارشی که به صورت غیرحضوری از طریق تلفن، فاکس، و یا به شکل الکترونیک به کارگزار داده می‌شود، باید به نحوی انجام شود که در دستورالعمل "نحوه انجام معاملات" تصریح شده است.

ماده 23. نحوه ادامه معاملات ناتمام اوراق بهادار در نشست معاملاتی بعدی، بر طبق "دستورالعمل نحوه انجام معاملات" انجام می‌شود.

ماده 24. بازکردن و بستن نمادهای معاملاتی و صدور مجوز توقف نماد براساس "دستورالعمل توقف نمادها" انجام خواهد شد.

ماده 25. "بورس" موظف است اطلاعات لازم از جمله قیمت آغازین و پایانی، شاخص و میزان سهم شناور آزاد را برای تحلیل بازار و انجام معاملات عادلانه و مبتنی بر عرضه و تقاضا به نحو مقتضی در اختیار بازار قرار دهد.

ماده 26. نحوه انجام معاملات اوراق بهادار مختلف از جمله سهام، حق تقدم سهام، اوراق مشارکت، سبد سهام، و هر نوع اوراق بهاداری که در بورس پذیرش می‌شوند، براساس "دستورالعمل نحوه انجام معاملات" خواهد بود.

ماده 27. میزان کارمزد دریافتی کارگزاران از هر طرف معامله به شرح زیر محاسبه می‌گردد:

در معاملات سهام هر یک از طرفین معامله کارمزدی از قرار 4 در هزار مبلغ معامله به کارگزاری که معامله را از طرف آنها انجام داده پرداخت خواهد کرد. در معاملات اوراق مشارکت هر یک از طرفین کارمزدی از قرار 0.75 در هزار مبلغ معامله به کارگزار مربوط پرداخت خواهد کرد.

تبصره: حداقل کارمزد معاملات 15.000 ریال است. حداکثر کارمزد کارگزاران در یک معامله 100 میلیون ریال است. در معاملات اوراق مشارکت حداقل مبلغ کارمزد کارگزاران 20,000 ریال و حداکثر آن 30 میلیون ریال است.⁴

ماده 28. به منظور انجام پروژه‌های گسترش بورس به میزان 0/3 درصد از ارزش معامله سهام که 0/15 درصد آن را خریدار و 0/15 درصد آن را فروشنده پرداخت می‌کند، توسط سازمان وصول و مستقیماً به حساب بانکی خاصی به نام سازمان کارگزاران بورس واریز می‌شود. این وجوه منحصرأً با تصویب شورای بورس به مصرف طرح‌ها و پروژه‌های توسعه بورس خواهد رسید. هرگونه دخل و تصرف در موجودی حساب بانکی مذکور توسط سازمان، بدون تصویب شورای بورس ممنوع می‌باشد. درصد یادشده از معاملات اوراق مشارکت دریافت نخواهد شد. در مورد سایر ابزارهای مورد معامله در بورس، در هر مورد موضوع در آیین‌نامه اوراق بهادار یادشده خواهد آمد.

⁴ کارمزد معاملات اوراق مشارکت مصوب 84/05/01 شورای بورس

تبصره: حداکثر کارمزد موضوع این ماده در هر معامله 500 میلیون ریال می باشد که از هریک از طرفین معامله دریافت می شود.

ماده 29. کارگزاران مکلفاند دفاتر سفارش های دریافتی خود را مطابق دستورالعمل های مربوطه ثبت و از فرم هایی که سازمان مقرر می دارد استفاده کنند. مسؤولیت حفظ فرم های سفارش مکتوب و الکترونیک و اطمینان از صحت سفارش های انجام شده با کارگزاران است.

ماده 30. کارگزاران مکلفاند تمام وجوهی را که از مشتریان خود برای انجام معامله دریافت می دارند، در پایان هر روز در حساب جاری مخصوصی که نزد یکی از بانک ها و تحت عنوان "حساب جاری معاملاتی کارگزاری" به نام خود باز می کنند، منظور نمایند. در برگه مخصوصی که سازمان برای منظور نمودن وجه تهیه می کند، باید ذکر شود که وجوه مزبور بابت فروش یا خرید چه تعداد سهام یا اوراق مشارکت متعلق به فروشنده یا خریدار (با ذکر نام و مشخصات فروشنده یا خریدار) می باشد. کارگزاران مجاز نیستند به هیچ وجه وجوه مشتری را برای مدتی خارج از زمان تعیین شده در دستورالعمل نزد خود نگاه دارند، و یا هرگز از محل وجوه آنها، برای سایر مشتریان و یا کارگزاری خود، معامله ای انجام دهند. جزییات امر در آیین نامه "نحوه نگهداری وجوه مشتریان" خواهد آمد.

ماده 31. کارگزاران و نمایندگان آنها که در امور مربوط به خرید و فروش سهام فعالیت دارند می توانند تا میزان نصاب های مندرج در زیر برای خود و افراد تحت تکفل خود، سهام به قیمت تابلو خریداری نمایند:

الف) اعضای حقیقی و نمایندگان اشخاص حقوقی عضو هیئت مدیره و مدیرعامل و کارکنان شرکت های کارگزاری جمعاً تا سقف 250 میلیون ریال (به قیمت خرید).

ب) شرکت های کارگزاری تا سقف صد درصد سرمایه ثبت و پرداخت شده و یا هفتاد درصد ارزش ویژه حقوق صاحبان سهام شرکت کارگزاری هر کدام که کمتر باشد.

تبصره: کارگزاران عبارت اند از مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره شرکت های کارگزاری و نمایندگان کارگزاران عبارت اند از دارندگان گواهی های حرفه ای که در بورس فعالیت می کنند.

ماده 32. در مورد انتقال سهام به مدیران و کارکنان واحدها، انتقال براساس مصوبه "انتقال سهام به کارکنان شرکت های پذیرفته شده در بورس" انجام خواهد شد.

ماده 33. تسویه معاملات در خارج از اتاق پایاپای و سیستم تسویه بورس فقط محدود به مواردی است که در "دستورالعمل سپرده گذاری، تسویه، و پایاپای" می آید.

ماده 34. کارگزاران موظف‌اند مفاد این آیین‌نامه را رعایت و اجرا نمایند. در صورت عدم رعایت آن مشمول مقررات پیش‌بینی شده مربوطه خواهند شد.

ماده 35. دستورالعمل‌های اجرایی این آیین‌نامه پس از تصویب هیئت‌مدیره "سازمان" و ابلاغ آن معتبر و لازم‌الاجراست.

توضیح: مواد 27 و 28 تا تصویب کارمزدهای جدید به قوت خود باقی خواهد بود.

الحاقی :

(مصوبه 83/6/30 شورای بورس)

با انجام برخی از معاملات در خارج از وقت قانونی به شرح ذیل موافقت می‌نماید:

سهامی که به موجب قراردادهای منعقد شده مابین ارگانهای دولتی (مانند سازمان صنایع ملی ایران) و اشخاص حقوقی و حقیقی که بنابر رای حکم تعیین شده توسط ریاست جمهوری یا هیئت وزیران و تنفیذ ریاست جمهوری می‌باید انتقال یابد، به قیمت توافق شده انجام شود.

سهامی که به موجب مقررات قانونی به منظور تأدیه دیون دولت به سازمان تامین اجتماعی، سازمان بازنشستگی و غیره منتقل می‌شود، به قیمت تعیین شده یا قیمت تابلوی بورس انتقال یابد.

سهامی که به سرمایه‌گذاری مربوط است که به تصویب سازمان سرمایه‌گذاری خارجی رسیده است و از طریق آن مصوبه سهامداران خارجی اجازه یافته‌اند به قیمت تعیین شده در مصوبه آن سازمان سهام را خریداری نمایند.